

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsacega mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVIII.

V Ljubljani 1. kozoperska 1865.

List 28.

Ranjki Janez Voglar,

stolni kaplan.

(Konec.)

Bog ga je zgodej iz sveta poklical k njegovemu dušnemu pridu. Prava sreča človekova ni veliko število let, še manj pa duhovna. „zakaj komur je veliko dano, se bo veliko tirjalo od njega“ (Luk. 12, 48.), pravi Kristus. Torej nas opominja sv. Gregor, naj resnobno prevdarjamo, da mi, ki smo več prejeli, bomo tudi težje odgovor imeli; kolikor več gnad, — toliko težje odgovor. — Ko bi danes angel od Boga poslan nam prinesel oznanilo, rekoč: Vi vsi bote kmalo — še v tem letu umerli, kako bi to oznanilo presunilo več del nas vse, ki ne mara upamo visoko starost doseči. In naj tudi 40, 50, morde 70 in še več let doživimo, ali bomo kaj več imeli in premogli, kakor ranjki gospod, ki so zgodej umerli? Ali nam bo svet kaj več od svojega dal, da nesemo seboj? O kaj še; — revno trugo — vozec mertvaški pert — in temno jamo na pokopališu — to in nič drugega nam ne bo svet dal; — dal bo nam le samo to, kar je in bo dal danes ranjkemu mlademu gospodu Janezu. „Nič nismo prinesli na ta svet; gotovo je, da tudi nič odnesli ne bomo.“ (1 Tim. 6, 7.) Morde kolikor več let popotvanja na tem svetu, toliko več grehov; kolikor delj časa na svetu, toliko bolj posvetni prihajamo, ko je pa duša zgodej v večnost poklicanega ranjkega gospoda, kakor upamo, srečno prišla k Bogu. „Vzet je bil, da ni hudobija njegovega uma popačila, in hinavšina njegove duše ne preslepila. Zakaj mik nečimernosti zatemi dobro, in nestanovitne želje spaciijo nedolžno serce. Zgodej je končal, pa je spolnil veliko let“ (Modr. 4, 11—13.), pravi sv. Duh. O, ta svet, na kterega smo tako navezani, v hudem tiči (1 Jan. 5, 19.). In kdo nam je porok, da bomo čisto in brez madeža skoz ta svet do visoke starosti prišli? Čist je studenec, ko izvira iz skale; takemu čistemu studencu podoben je začetek duhovnega življenja. Pa čisti studenec teče in teče naprej, teče po blatu in lužah, se lahko kaj navzame, in težko kdej poznej prvo čistoto in lepoto zopet dobi. O le kej rado se človeku tako primeri. Torej blagruje, srečne imenuje sv. Duh vse, ki čisto v svojih mladih letih gredo v večnost; sej pravi, da so duše pravičnih v roki Božji; očem nespametnih se pozdeva, da umerjejo, in njih ločitev se šteje ko britkost, in njih odhod od nas poguba; oni pa so v miru. (Modr. 3, 1—3.) — Pa morde se tolažimo s tem, da mislimo: kolikor delj časa živim, toliko več zaslužnja si pridobim. Lepo je in prav tako želeti. Ali kdo pozná strašne prepade in brezna, do kterih nas morde naša dolga pot pelja? Komu so znane nevarnosti in skušnjave, ki bodo hotle čolnič našega življenja pokončati, in nas in vse naše zaslužnje v nič spraviti? O preljubi! nihče ne

ve, kaj ga čaka; torej nikar ne hrepenimo po dolgem številu svojih let na zemlji; veliko bolj s strahom in trepetom skerbimo in delajmo za zveličanje. (Fil. 2, 12.) Zgodej v večnost poklicani ranjki gospod in prijatel so končali zemeljsko popotvanje; mi še popotvamo po nevarnem potu, čolnič našega življenja se vozi po nestanovitnem morju. Upamo, da njemu je Gospod plačilo — denar dal; mi pa imamo za to plačilo še težo in vročino dneva prenašati. (Mat. 20, 11.) Sicer je le nekaj ur, le 9 let delal v Gospodovem nagraju; ali nebeški oče ne gleda na število let, gleda le na zvestobo, s katero spolnujemo dolžnosti svojega stanja. Blagor tedaj njemu, ki je povsod goreče ozna- noval vero in voljo Gospodovo, z bližnjim vestno, pa tako ljubeznjivo ravnal; kratko sicer je delo, — dolgo — večno pa plačilo. Sv. Duh pravi: „Starosti ne dela častitljive ne dolgo življenje, ne veliko število let, ampak pridnost človekova velja za sive lase, in življenje brez madeža je velika starost! (Modr. 4, 8, 9.) Blagor tedaj tebi, preljubi ranjki brat! zgodej si sicer končal, pa upam, da si veliko let dosegel; tvoja zgodnja smert je tebi, pa tudi nam v dušni prid.

Ranjki gospod so umerli v naj lepših letih, — da bi mi, ki še živimo, odmerli grehu in živeli Bogu. Poslušajmo resnobno pridigo, katero nam danes zadnjikrat v hiši Božji govoré; — njih glas sicer ne slišimo, pa vendar pridigovajo, — naj jest povem kaj vsakemu med nami govoré. Tebi, kersanska mladost, mladenči in deklice, vam v naj lepših letih v večnost poklicani resnobno govoré: Spomnite se, da bote umerli, osebnó vi iz sosedeje fare, kterim sem bil kdej učenik in spovednik. Ne veste ne dneva ne ure, kdaj Gospod (kakor po me — tudi po vas) pride. Blagor tistim hlapcem, ktere Gospod, kadar pride, čujoče najde. (Luk. 12, 37.) Sonce sicer vzhaja, pa kmalo gre za božjo gnado — zahaja. Tudi za vas pride večer, kakor je zame prišel. Bodite tedaj pripravljeni. Ne ljubite sveta in nečimernosti, svet preide in njegovo poželenje, le kdor voljo Božjo stori, ostane vekomaj. (1 Jan. 2, 17.) Le eno je potrebno (Luk. 10, 42.), sem vam tudi jest včeraj pridigoval. Storitve vreden sad pokore, zakaj sekira je že drevesom v korenino nastavljena. Vsako drevo, ki ne stori dobrega sadu, bo v ogenj verženo. (Luk. 3, 8, 9.)

Vam, odraseni in sploh kers. predpostavljani, tudi vam rečem: Spomnite se, da bote umerli, kratek je dan vašega življenja na svetu, leta tekó, dnevi in ure beže, — pomislite: „Kdor pčilo seje bo tudi pčilo žet.“ (Jan. 9, 4.) Delajte tedaj, prizadevajte si in storite, kar je mogoče, da težke dolžnosti svojega stanja do svojih otrok in podležnih vestno spolnujete. — Iz vaših rok bo pravični Sodnik tirjal duše vaših otrok. Delajte dokler je dan, naglo pride noč, v kateri nihče več delati ne more.

In vam, prečastiti gg. duhovni bratje, naj tudi vam dans pridigujem: Delajte, dokler imate čas, za zveličanje ne-

umerjočih, s tako drago ceno odkupljenih duš; — razširjajte Božje kraljestvo na zemlji; — zatirajte kraljestvo satanovo; — bojte se le Boga, in ne sveta; — bodite Bogu pokorni brez ozira na to, kar svet govori; — pa pri vsi skerbi za duše družih, vam izročeni, nikar ne pozabite svoje lastne duše, da ko drugim oznanujete resnice sv. evangelija, sami ne bote pogubljeni.

To je zadnja pridiga, častitega gosp. Janeza. Ako si to pridigo v serce zapišemo, v spominu ohranimo in v djanji tako storimo, potem je zgodnja smert gosp. Janeza tudi nam vsim v dušni prid. itd.

Ranjki je imel lep in slovesen pogreb v Trebnem; 17 duhovnov se je bilo sošlo, nekaj iz Ljubljane, nekaj pa iz bližnjih krajev, akoravno ni bil ondi v službi. Pozabilo se pa ni njegove duše tudi osmi in trideseti dan. Pri osmini v Trebnem je bilo 10 gg. duhovnov. Tridesetdnevnico pa so bili v Ljubljani posebno spodbudno napravili njegovi prijatelji in tovarši. Ta dan namreč, 5. kim., o polni šestih zjutraj se je na enkrat bralo 10 ss. maš pri vsih oltarjih v šenklaški cerkvi v črni cerkveni barvi. Med gg. maševavci so bili tudi kn. šk. kancler in častni kanonik preč. gospod K. Velkaverh. Prav veliko ljudstva se je bilo sošlo iz raznih stanov, ker to pobožno opravilo je bilo poprej oznanjeno, in ranjcega je zavoljo njegovih lepih lastnost vse rado imelo. Pokazali so pa s tem tudi Ljubljancem, da svoje duhovne ljubijo in spoštujejo ter so jim hvaležni — ne le v življenji, ampak tudi po smerti. Imel je pa tudi ranjki res vse lastnosti, ki so ga delale ljubezni in spoštovanja vrednega. Bil je velicij duhovnih zmognost, katerih pa nikoli ni skazoval ali se z njimi ponasal; silo darežljiv in postrežin do vsih, še posebno do prijateljev; neizmerno potrpeljiv, prizanašljiv z vsimi; priden v spovednici; goreč na leci; naravnost, odkritoserčen, brez kake zvižace; vse sploh čednega in poštenega življenja, ter se sme reči, lepa duša v lepem telesu. Naj v miru počiva!

General Lamoricière.

General Cavaignac (Kavenjak), bivši l. 1848 na čelu francoske ljudovlade (republike), je rekel: „Govorilo se je o dogodku in sreči, ko je bil povzdignjen general de Lamoricière. Kar mene tiče, vidil sem ga skoz petnajst let, in ako se mi je čemu čuditi, je to, da ga vidim na drugem mestu, samega sebe pa na prvem.“ Tako govore pošteni možje, da potlej človek ne vé, kateremu bi se bolj čutil, hvalivu ali hvaljenemu? Gotovo sta oba naj večega občudovanja vredna.

Izmed vsih sláv, gen. Lamoricière-a, junaka pri Konstantini, zmagovavca zoper Abd-el-Kader-a, zmagoslavca parškega rogovilstva v rožniku 1848, pravi „Unità“, je največji ta, da je bil premagan pri Kastelfidardu. Drugo bodo mlajši morebiti pozabili, spomin od Kastelfidarda pa se bode zročeval do naj poznejših vnukov: Kastelfidardo je polje svitle slave za Lamoricière-a. Tukaj je posebna okoliščina ta, da tovari in zmagoslavje ne gre zmagovavcem, ampak zmaganim.

Kako resnično je to, „Unità“ nadalje dokazuje tako tehtno in lepo, da si v dolžnost štejejo, saj po večem te silo mične dogodbe posneti za Daničine bravce.

Bilo je štiri leta, ko je grof Kavur pri shodu v Parizu ožil papeža, da nima lastne vojne, da mora torej imeti tuje vojaštva, da avstrijske kardela po Legacijonih in vojvodini Parmi begajo politiško ravnotežje po Italijanskem, pa da to je kdo si vé kaka nevarnost za Sardinijo. Rovarsko tiskarstvo se na to nikoli ni moglo zadosti prejkati, da si papež nikakor in nikakor neče napraviti svoje lastne vojske, da mu torej morajo tuje vlade pomoč pošiljati, in pa Italii v toliko škodo!

Da bi odpravil vse pretveze lažem svojih sovražnikov, se dá papež 1860 pregovoriti za napravo radovoljnega kar-

dela, akoravno je bil državni zaklad v stiski in Romanije ravno poprej zgubljene.

Komaj pa se je ta papežev sklep razglasil, že so se solze in žalovanje, zakaj da svet sedež nima svojega vojenstva, spremenile v smeh in zasramovanje zoper mešanico rodovoljcev, pa da vojaki in vojvodi ni vse za nič.

Pij IX pokliče v Rim generala Lamoricière-a, da naj vravná novo kardelo, ne še 20.000 mož, kar bi bilo dovolj, da se znotraj mir ohrani, ne pa, da bi se skušalo z zunanjim sovražnikom.

Ta volitev je rovarje zbegala in zdražila, in, ne mogóci dvomiti nad veljavnostjo in zmognostjo, se jamejo po rokomavžarsko dreti in to pošteno reč krivčiti.

General ni bil mož, da bi se dal ostrašiti zabjemu regljanju, poprime se urno in spretno svojega opravila, in v malo mescih ima papeževa vojna 16.000 mož. Recimo móž, in ne še vojakov, ker še je bilo treba časa, vaje in krotitve. Vender pa je ta začetek bil že strah in groza rogoviležem. Vidili so, da kacic 20.000 vojakov pod takim generalom bi v nič djalo vse njih pehanje po Rimu: nasadé se torej, da bi kardelo zaterli, še preden je rojeno.

Grof Kavur, veliki trobentar, nato spremeni glas: ni kričal več zoper papeža, zakaj da nima kardela, temveč dere se, da papeževa kardela je nevarno za Piemont.

Farini in Cالدini se podasta v Čamberi, kamor je bil šel Napoleon III v posest si vzet Savojo, prostovoljno!! staknjeno s Francijo. Pretveza je bil poklon Nj. veličanstvu, resnica pa, da dobita na uho povelja zastran Mark, kar se pa ne sme nikoli na papir pisati.

Po drugi strani Napoleon III po svojem poročniku Gramont-u ukaže v Rimu vojnemu ministru povedati: „Ako bi sardinski kralj papežovo posestvo napadel, bi bil cesar primoran temu ustaviti se. Ravno to je Gramont sporočil ne le v Rimu, ampak tudi francoskemu konzulu v Jakinu (Ankoni), namreč: „Cesar je pisal iz Masilije sardinskemu kralju, ako piemonske kardela stopijo na papežovo zemljo, bo primoran se temu ustaviti. Že je dano povelje, da naj v Tulu vojaške trume gredo na barke, in ta pomoč ima v kratkem priti. Cesarjeva vlada ne bo terpela krivičnega napada od sardinske vlade. Ko francoski podkonzul se po tem ravnajte. Podpisan Gramont.“

Kdo na vesoljnem svetu bi bil drugač mislil, kakor da te besede iz cesarskih ust so živa resnica? Opert na te besede je Lamoricière za terdno mislil, da nima z nikomur drugim opraviti, kakor le samo z Garibaldiimi razbojniškimi derhalmi, ki so z raznih krajev protile papeževi zemlji; in akoravno še ni imel čez pet ali šest tisoč dobro izurjenih vojakov, si je bil vender svést zoper napaduhe. Nikoli pa se mu ni sanjalo, da s to pešico vojakov bi se mogel ustaviti šestdeset tisoč vojakom pod poveljstvom Cالدinovim in Fantovim.

Med tem takim pa kar neprevidoma imenovana generala napadeta Lamoricière-a; 8. kim. je bila bitva pri Kastelfidardi, ktere izid je znan. Do 5000 papeževih se je več ur z junaško serčnostjo vojskovalo s 60.000 Piemoncani. Ravno tisti čas, ko sta Cالدini in Fanti kakor dva tolovaja s svojimi trumami po tatinsko derla v Marke in Umbrijo, je še le grof Kavur poslal v Rim gr. Minerva s silo osabno in čisto nezarobljeno napovedjo vojske (Ultimatum).

Kdor tedaj ima le kolikanj spoznanja, brez truda previdi, da premaganje papeževega kardela pri Kastelfidardi se sme misliti za slavno zmago. Papeževa vojska pa obhaja zmagoslavje, kakor ga sploh Cerkev sama obhaja, ktera zmaguje, kakor je zmagal Kristus sam, to je, s terpljenjem in s smertjo!

Junaki Lamoricière-ovi pri Kastelfidardu, srečniši od junakov pri Termópilah, so padli za čast sv. rimskega Stola, zasramovanega po njegovih sovražnikih. Oni so žertve debelih batalijonov, zvižace in nezvestobe diplomatske v pariškem in turinskem kabinetu, so mučenci, to je,

svitli spričevavci modrosti Pija IX., ki ni bil pri volji zbirati vojenstva, čisto dobro vedoč, da ne pomaga nič zoper nasilstvo od zunaj. Odjenjal je bil nadležnosti, da bi njegovi sovražniki ne imeli vzroka gobezdati zoper sv. Sedež. Napoleon III., Kavar in Čaldini pa so sprejeli delo razkazati, da Pij IX. je imel prav, in njegovi sovražniki so ostali na laži. Papežovo vojenstvo, ki je bilo po diplomatiški potuhi potrebno, da se nevarnost odverne od Sardinije, je kar na enkrat samo postalo nevarnost za Italijo, in kakor tako se je moglo potrebiti!

In zdaj na vse to Napoleon III. zopet gleda papeža napraviti, da naj v novi napravi kardelo vsled tiste pogodbe 15. kim., da on svojo posado iz Rima pokliče. Na vse take skušnjave pa ima Pij IX. le eno samo besedo za odgovor: **Kastelfidardo!**

Verh tega so pa umni lahko spoznali, da bistroumnost, zavednost, nagli zavinki, junaštvo se niso še nikdar pri nobenem vojvodu v večji popolnamosti skazali, kakor pri generalu Lamoricière-u v ti bitvi.

Čuditi se je tudi njemu kakor poveljniku obsedenega mesta. Obleden v Jakinu kljubuje strašno zamotanim napadom na suhem in na morji. Še le ko je pogorela poslednja karteča, ko ni bilo ne enega ravnega topa več, povzdigne zastavo, da se podá.

Vidila se je pa takrat neverjetna reč, ako bi je neoverzljive djanja ne poterdovala. Ko je bilo že dano znamenje vdavte in se je general Lamoricière s Persano-tom pogajal, je Čaldini še zmiraj s svojimi topovi mesto razsipal!

Lamoricière in njegovi so zapustili bojniše z vso častjo. Papež ga je sprejel kakor sina; Rim ga je izvolil za svojega patricija; Francija mu je ponudila častni meč, kteremu se je pa odpovedal. Od vsih strani so doneli zgovorni glasi v slavo junakom pri Kastelfidardi. Ni jih zmagovalcev in ne premagovalcev nikdar, da bi bili obdajani s toliko slavo, kakor ti premagani!

Ko se je bil general vernil v Francijo, so mu vsi njegovi naj slavniji vojaški tovarši srečo vošili; v Masilii, v Lionu, v Parizu je bil sprejeman s takimi in tolikimi skazovanji časti in veselja, da se to dá enaciti vsacemu naj bolj svetličnemu zmagoslavju.

Zlati tešniki

(Dalje.)

64. Prijaznost prava več je kot zlato;
Glej, da jeziki ti je ne zderó!
65. Je bil mladeneč bistre glave — razskočin, čvrst, omikan, živ, — ko rosa mlad, lepé postave, — in vsemu svetu ljubeznjiv; — v mladosti blage prvem cvetu — je upal še veselih dni; — pa s smertjo zrajtal je na svetu; — zdaj v grobu zakopan leži.
66. Glas iz grobov: Glej! tu nad revežem ne vpije — več bogatin, ga ne roti; — zdaj oba ena streha krije, pri miru zraven njega spi.
67. Poglejte tam otožne grobe, — kosti so polni in truhobe! — O človek, to uči naj te:
„Na svetu vse minljivo je.“
68. Pogosto hudobnež še hudga ne stri,
In že ga mašvanje za vratom derži.
69. Lepo je serce mlado.
Ki Jezusa ima rado.
(Češenamarijo za pravo ljubezen do Jezusa.)
70. Pobljsati hočeš volka, — odvadi poprej ga mesa;
Dokler meso mu diši, — solzam verjeti še ni.
Volk je bil, in volk ostane, dokler bo živ.
71. Kdor staršev ne spoštuje, od sebe srečo suje.
72. Je v tesnem kotu zdaj, — ki bil košat je prej;
Je cunjarec, le glej! — mehkužlja sitna kderj!

73. Zvesto spolnaj, kar Bog uči, — boš srečen na vse večne dni.

74. Kaj pomaga, duša draga: če tud svet vesoljni pridobiš, — sama pa pri tem se pogubiš?

75. Telesna bolezen je duši zdravilo; — tud dušno previdenje truplu vračilo. (Češena Marijo za vse bolnike.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Pri sv. Petru je bila pretečeno nedeljo redka slovesnost, ktera je toliko radovednega in pobožnega ljudstva privabila, da je bila veličastna cerkev vsa natlačena. — Peli so slavnoznani visokočastni gospod Janez Zalo kar, fajmošter v pokoju, drugo ali zlato mašo, ki je letos v ljubljanski škofiji menda edina bila.

Že sama na sebi je ta slovesnost ganjiva, posebno pa se je marsikomu solzica uternila, ko so častitljivi starček zlatomašnik pred sv. mašo sami v mašnem plajšu na leco stopivši dali vernim sveti blagoslov in potem pojasnovali visoki pomen svojega častnega dneva. Povedali so, da izmed 9 tovaršev, ki so bili pred 50 leti skup mašniki posvečeni, so le sami tako srečni, da jim je Božja previdnost še življenje in zdravje ohranila, ko je njihove tovarše smert že davno pokosila. Govorili so v svojem mičnem govoru o tadanjih časih, ko so prvo, novo mašo peli, in so omenili, da so bili ljudje takrat zavoljo lakote in mnogoterih stisk veliko boljši in pobožnejši, kakor v poznejših boljših časih. To je Boga primoralo spet brezavko v roke vzeti in nebhogljuje otroke tepsti, naj bi se spominjali, da so le popotniki na zemlji in bolj goreče skerbeti za srečno dolgo večnost itd. — Med sv. mašo so pa domači gosp. fajmošter v lepem govoru z milo besedo spodbujevali zlatomašnika in vse pričujoče k priserčni hvaležnosti do dobrotljivega Boga, ki je častitljivemu duhovnu milost podelil, da so v 50 letih duhovskega popotvanja s svojo gorečnostjo in visoko učenostjo svojemu bližnjemu veliko dobrega storili na duši in na telesu in si veliko zaslug za večnost pridobili.

Vidno ginjeni so pridigar v sklepu zlatomašniku nekdanje njihove in svoje žive in mrtve farane v pobožno molitev priporočevali in goreče Boga prosili, da naj ga še dolgo dolgo ohrani živega in zdravega. Res, Bog živi in ohrani še veliko let moza, ki je zraven mnogoterih družih slavno zaslužljivih del — v dušni in telesni prid svojega naroda — tudi bisere našega jezika po vsih slovenskih pokrajinah, kakor pridna čebelica od ranega jutra do poznega večera svojega življenja neutrudljivo nabiral in nabral jih toliko, da se bo slovenskemu narodu tako silno zaželeni slovensko-nemški slovar v roke dati zamogel, kakoršnega premore malokteri narod.

Iz Ljubljane. (Slomšek in njegov življenjepis. Kaj mislijo tuji zastran ljubljancanov.) Naj boljši ogledalo v нравnem oziru je dostikrat tisto, ktere ga nam dragi pred obličje molé, in ne tisto, ki si ga kdo sam izvoli. Obikana go-podičina iz Parskega, ki je delj časa v Ljubljani živela, piše med drugim te-le besede, ki niso brez soli in cene.

„Da sem z veliko zanimivostjo bukve (Slomškovo življenje) brala, nad tem pač ne bote dvomili; zadosti mi je bilo, da ste jih Vi priporočili. Pričrtiti moram, da me ni kmali kaka knjiga vnemala k tolikemu občudovanju, spoštovanju in ljubezni, kakor življenje tega svetega moza! Kako polno delavne vere, kako bogoljubno, blago in djansko je bilo vse njegovo življenje; zaré, posnemanju vreden zgled ne le slehernemu duhovnu in vsaki redovni človeku. Bivaje v Ljubljani sem slišala toliko o tistem nemilem prepiru zastran jezika med Slovenci in Nemci, in spazila sem marsiktero zopernost, ki je od onod izvirala. Ravno zato me je s tem bolj mikalo brati, kako brez vse strasti in straničnosti je gledal ranjki knez in škof to hudo

odverniti, in prečudovala sem ob enem njegov bistri nm, njegovo domoljubje in njegovo pravičnost. Jaz spoštujem vsacega človeka, kateremu gorko serce bije za njegov narod, in kadar je prašanje za tako bistveno reč, kakor je jezik, srednik vsaktere duhovne omike pri katerem koli si bodi ljudstvu, je gotovo vterjena dolžnost se zanj poganjati, zlasti tistim, ktere je Gospod pred druge kakor svetilnike postavil. In kako prečudno rodovitno je bilo djanje tega velikega moža v tem področju! Le škoda, da ga je tako zgodnja smert prehitela, ker menim, da na tem polji bi bilo še obilno dela za moža, ki ima za to serce in dlan. — Tudi v Ljubljani pomanjkljiva olika duha močno zvonec nosi, in eden bistvenih vzrokov tega tiči ne mara ravno v tej jezični pri-težnosti. Sploh sem ondi saj pri ljudéh, s kterimi sem za-devala, spazila veliko umnosti, pa malo vednosti in še manj djanskega spolnovanja tega, kar se je kdo naučil; ne-kako praznost v znotranjem, nezmeren lišp (luksus), in nekako zunanjo napeto videznost; k temu pa kaj zbadljive ušesa za poslušanje resnice, bodi si v pridigah ali v osebnih pogovorih. Temu nasproti pa tudi veliko blagodušnosti, priserčnosti in prirojenega pobožnega čutila, ki pa škoda, da ga tolikrat debela posvetnost (materialnost) zatopuje. Iz takega ljudstva pa se dá kaj izobraziti, ako se pravi po-močki rabijo, in ravno v Ljubljani sem našla med duhov-stvom toliko olike in občudovanja vredne gorečnosti, da se je v resnici naj lepšega sadu nadjati za prihodnje. Ako bi se občutni mestničani na to navadili, da bi mogli resnico poslušati, bi bilo gotovo že veliko pridobljenega; s tem bi dospeli k spoznanju svojih pogrškov, in to je prvi korak k boljšanju!"

Iz Ljubljane. 23. n. m. je bila pokopana še mlada (29 letna), silo pridna in pobožna Ursulinarica č. M. Marija Celestina Bousquet, ki zraven družih lepih lastnost ima tudi posebne zasluge pri šolstvu. Imela je slovesen pokop, pri kterem je med drugimi bilo lepo število šolaric v beli obleki in ena je zal venček na blazini pred njimi nesla. Bog ji daj v miru počivati! — Pretekli četrtek smo poslali prvi sponižek zlatomašniku gosp. Pircu v Krov-Ving po mizarji Luku Godec-u, iz Javorij, ki je šel v daljno Ameriko si kruha iskat. Oddali smo za zdaj le zlato in stari sreb. denar, namreč 12 evkinov in 4 tolarje; drugo se bo po-zneje po daveršeni zbirki menjalo v amerikanski denar in doposlalo. To bodo veseli naš častitljivi g. rojak, ko bodo vidili, kako serčne prijatelje imajo na Kranjskem! — Naj omenimo tudi letnega letnika ipavske glavne šole, kteri kaže, da je bilo vse mladine 139 po številu. Učilo se je tudi petje, sadja-svilo-vinoreja, čebelarstvo, gospodinjstvo in tehtniški izdelki iz „Blažeta in Nežice."

Iz Maribora. † Duhovske vaje, ki smo jih imeli v tukajšnjem semenišu od 17. do 22. sept., so bile v resnici vsim pričujočim kakti pohleven dežek o poletni vročini za poljedelca. Zbralo se je bilo 34 vnanjih in 11 domačih gos-podov, vseh vkup 45 in med temi tudi mil. knezoškof, ki so čez dan v semenišu prebivali, vsako jutro sv. mašo za nas služili, ter z nami vred duh. vaje opravili. — Po-glavitna reč pri duhovskih vajah je serčna volja delež-nikov, kolikor te mogoče, nar boljše to sv. delo opraviti; za-more pa tudi duhovski voditelj k srečnemu vspuhu veliko pripomoči, ako je mož pravega duha. Imeli smo zares ta-kega duhovskega voditelja, častitega g. Romana S. J. iz Beča, ki je mož po volji Božji, kteri na tenko pozna vse kotiče človeškega serca, pa tudi zaklade Božje milosti, ktere več z ljubeznijo in modro besedo odkrivati in kaj ganljivo deliti. Bog mu plati stoterno! — Vsi veseli, vnovič okrepcani in za svojo prevažno službo navdušeni smo se 22. po sv. Obhajilu razšli s serčno željo, prihodnjo jesen, če nam ljubi Bog milost duhov. vaj nakloni, taistih zopet vdeležiti se, ker vnovič se je vsak prepričal, kako dobro in pa celó potrebno je za duhovnika, da se vsaj enkrat v letu v duhovsko samoto umakne, in prav resno pogleda

nazaj v preteklost, pa tudi naprej v prihodnje, da pravega pota ne zgreši. Posebno v dnešnjih časih, ko mora du-hovnik vsako pest kraljestva Božjega z duhovskim orožjem si pridobiti, je treba, da mu za ravnilo služi beseda sv. apostola Pavla: „Admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quae est in te per impositionem manuum mearum.“ (II. Tim. 1. 6.) Če je bilo tega treba sv. Timoteju, kteremu njegov duhovski oča sv. apostol Pavel sam priča, da je bil poln „nehlinjene vere“: koliko bolj veljá nam to vsim, ki se onim apostolskim možem primérjati ne upamo. Zatorej je le tega želeti, da naj se prihodnjič duhovske vaje pri nas na taki čas odločijo, kedar ni tergatva ali druga bernja pred vratmi; naj bi se jih še več vdeležiti zamoglo te prelepe in ne-ogibljivo potrebne naprave katoliške. — Druga lepa sve-čanost je bila na večer 24. kimovca v Slomšekov spo-min, pri kteri se je sošlo iz daljnih in bližnjih slovanskih krajev toliko svetá, da je bila dvorana vsa natlačena. Že zjutraj so se pripeljali verli ljubljanski sokolci v svoji lepi opravi. Njih lepo in modro obnašanje se nam je jako do-padlo, in kaj lepo se v tem oziru odlikujejo od marsikterih „turnerjev“, pri kterih je posebno ob nedeljah in praznikih dostikrat kaj graje vrednega. Perva pot sokolcev je bila k grobu ljubega Antona Martina, kjer so mu krasno pesem zapeli. Potem so se podali na bližnji griček k cerkvi sv. Barbare, ondi so, kakor se kristjanom spodobi, Božjo službo imeli. Slava vam, sokoli slovenski: perva in naj imenitnejši dolžnost človeku je, da je v djanji kristjan. Kdor Boga in sv. cerkev zaničuje, ni piškavega orcha vreden, naj si tudi po telovaji krepča svoje grešne ude. — Izmed gostov odličnih imenujemo le gg. Tomana, Bleiweisa, Kosta, Einspillerja, Razlaga, oba skladatelja Ipavica. Sokolci so začeli svečanost s svojimi igrani, ki so nas prav zanimivale. Sledilo je petje s prekratki govoricami. Zares „prekratke“ so bile; kajti čuli nismo slovesnega nagovora, ki bi bil „ex professo“ pravi pomen te lepe svečanosti v-estransko z živo besedo razložil; govorilo se je le bolj „ex improviso“, kar je škoda, ker se je zamudila lepa priložnost, Sloven-cem prav razločno povedati, kako se naj vedejo po namenu in duhu modrega svojega voditelja pokojnega Slomškega. — V ponedeljek zjutraj je bilo mertvaško opravilo za pokojnim vladikom v stolni cerkvi, kjer se je bilo zbralo lepo šte-vilo deležnikov Slomškovke svečanosti. Pa še lepše bi bilo, ko bi bil odhor za Slomšekov spomin tudi cerkveno sveča-nost v svoj program vzel, in ko bi bili slovenski pevci vsaj eno pesmico v cerkvi zapeli. Hvala pa vendar gospodom, ki niso cerkvene svečanosti zamudili!

Komniška dekanija na Krasu. (Dalje.) Kakor Štaniel stoji na visocem hribu, od koder je prijeten razgled na vse strani okrog, tako se njemu nasproti reifenberška farna vas razprostira po dolini, ktero si je potok Brenica razkopal med visocimi gorami, in hiti med njimi naprej, da se pri Dornbergu razlija v Ipavo. Na levi strani potoka Brenice stoji na stermem skalovju kaj mogočno stari reifenberški grad, zdaj lastnina grofa Lantierovega (Lantieri). Obdaja ga močno obzidje, in iz sred grajšine kupi visoki stolp, s kte-rega pri vsaki posebni priložnosti germi strel velikih starih grajšinskih možnarjev, da se daleč okrog po dolinah in med gorami razlega.

Sedanjí posestnik grof Janez Lantieri je prijazen mlad gospod, vnet za vse dobro, posebno pa za Božjo čast. To se je tudi o tej priliki pokazalo, ker ravno on sosebno je marsikaj poskerbel, kar je o nadškofovem obiskovanji pri-pomoglo k Njih častni sprejemi in k olepšanju cerkve.

Unkraj potoka, tudi na griču, grajšini nasproti pa stoji farna cerkev. Akoravno je ona prav čedna in ima kam-nitne oltarje, je vendar veliko premajhna za 2500 farmanov. Pravijo, da bo kmalo podaljšana — in ni dvomiti, da se bo to zgodilo, ker vis. čast. gospod Janez Pirc, rei-fenberški fajmošter, so za vse dobro vneti, in zlo delavni, pa umni gospod.

Med drugimi rečmi cerkvenega orodja je viditi posebno lep mašni plajš, kateri je narejen iz svilnate robe, ki ima z zlatom in svilo vezene podobe. Pri ti priložnosti vprašam, kako je to, da je pri nas tako malo lepih mašnih oblek najti?

Mislím, da to od tod izvira, ker se sploh mašne obleke narejajo iz capaste židane robe, ktera je sicer na videz lepa, toda naglo se pomečká in sterga. Kar toraj kak skerben duhoven letos napravi, je že v treh letih cunjasto, v šestih pa raztergano. Velikrat pa take reči kupovati rado primanjka denara, ktereга se zraven tega toliko izdá za druge k cerkovni Božji službi potrebne reči.

Ako bi se pa umetno vezena svilnata roba, namešana z zlatimi nitkami, pri napravi mašne obleke rabila, bi bilo delo kaj lepo in tako rekoč večno. Mašni plajš, narejen iz vezene svilnate in nekoliko zlate ali sreberne robe, ostane po 100, tudi 200 let dober, terden ino lep, in ako se potem svilnata podstava začne tergati, se zamorejo vezene podobe iz nje izrezati in našiti na novo belo ali rudečo svilo, in plajš je kakor nov, pa brez velikih stroškov.

Vezenina z žido in zlatom se lahko prav lepa in draga, ali pa tudi po ceni dobi. S sto goldinarji se zamore vezena s križnatim šivom na straminu prav lepa oskerbeti! To delo je naglo narejeno in je stanovitno. Ako pa hoče kdo imeti z malimi stroški vsakdanji plajš, se utegnejo temni kraji vezelih podob z volno delati; to je pol ceneji in ravno tako terdno. Posebno lepa je tista vezena, ki ima po mašnih plajših podobe iz življenja našega Zveličarja, ali kaj enacega. Toda to delo mora tudi biti vseskozi umetno z roko vezeno, ne pa tovarniško ali fabrično, ktero poslednje je slabo in nima terpeža. Današnje dni se vezene vsake baže z volno, svilo, zlatom in srebrom in z biserji narejajo po samostanskih in družih dekliških obertnijskih šolah. Prepričan sem, da bi naše gospé Ursulinarice ali šolske in usmiljene sestre ter sirotnice v Gorici rade sprejemale vse take dela in jih lepo in tudi po ceni doverševale; toliko raji, ker bi se pri tem njim izročeni dekličí vadili cerkveno obleko napravljati.

Tudi gospodičine in gospé, ki so se že zdavnaj taciñ del v šolah naučile, in imajo potrebnega časa in premoženja, bi lepo ravnale, ako bi s svojimi lastnimi rokami sem ter tje napravile kako lepo obleko za hišo Božjo.

Zgodovina nam veliko pripoveduje od devic in gospá vsiñ časov, ktere so kaj umetno vezene mašne obleke napravljale za Božje hiše. Tako je sv. Helena cesarica z lastnimi rokami vezla Marijino podobo; — Etefreda, anglosaksonska kraljica, je vezla drago štolo; — škof Dunstan je obrisal obraz mašnega plajša, po katerem ga je vezla in naredila neka imenitna in pobožna gospa; — sv. Evstadiola je veliko mašnih oblek izdelala v 7. stoletju. Tako tudi Hugon-Kapetova žena Adelajsa; — ogerska kraljica Gizela, žena Štefana, kralja, — in v nedavnih časih Marija Terezija. Vsiñ ravno imenovaniñ slavnih žen dela so večji del še viditi.

Te imenitne vezena posameje že sem ter tje gospé in gospodičine razniñ dežel, ktere zedinjene v družbah delajo vezene robe, svilnate in zlate, posebno za ubožne cerkve in za soseske, ktere takih reči plačevati ne morejo. Vsaki pa, kateri v to društvo (društvo večnega češenja sv. Rešnjega telesa) stopi, svoj letni denar društvu plača, da se veliki stroški poravnajo za svilo, srebro in zlato, ktereга je k vezenini treba. *)

Pri napravljanji mašnih plajšev iz svilnate, volnate ali zlate vezene pa, preden se kaj napravi, je treba zvedene može poprašati, po kakem obrisu naj se vezena dela, zakaj obris mora po različnosti cerkvene zidave (cerkvenega zloga) razen biti, gotiški, romanski, gerški itd. Naj si toraj v. č. duhovšina mašne obleke napravi po ravno naznanjeni poti, in mašna oprava bo lepa, terdna in stanovitna. (Konecnasl.)

*) Kar je dobro znano od ljubljanske podružnice za vedno češenje sv. R. Telesa in za lepšanje ubožnih cerkev.

Iz Amerike.

G. Jak. Erlah to-le piše svojim sošolcem:

Columbus Platte Co. Nebraska
Territory, 28. avgusta 1865.

Predragi nekdanji součenci!

Ker vem, da radi včasih čitate tudi kaj o Ameriki in sem prepričan, da gotovo vsi prebirate Danico, sem si namenil „Zgodnjo Danico“ prositi, da bi te-le verstice natisnila. Večkrat se spominjam drage Slave, in željno pričakujem že dolgo Danice, ktero sem si bil v pismu omislil. *) Že je preteklo več mesecev, kar nisim vidil tega časnika; kajti prišel je čas zapustiti priljudno Milvoki za zmirom in se podati daleč proti zahodu. Kar časa sem bival v milvokiškem semenišči, mi je Danico pošiljal g. Trobec. 7. rožnika sem zapustil semenišče za zmirom, zakaj doveršil sem vse nauke, ki se učijo v semenišči. 6. rožnika smo imeli v „Salezijanu“ velik „Picnik“ ali shod, ki so ga napravili udje katoliškega središnjega društva. Bilo je pričujočih mnogo ljudi in vsi so bili židane volje. Deklamirali so učenci, da je bilo kaj in tudi igrali „Bonifacius“. To igro je napravil g. Katzer iz Linea. V začetku in ob koncu sva zapela gosp. Stern iz Stallhafen-a na Štajerskem in jaz dve pesmi. 7. rožnika sem se odpeljal, in zapustil za zmirom lepo mičigansko jezero. — V Čikagi sem najdel veliko Slovencev in sem govoril s temi-le: z gg. Pečel-om, Tomec-om, Zagarjem, Peče-om, Rupe-om, Vertinec-om (Hervatom), Stalian-om, Gorše-om, Vadijan-om, in pri č. oo. redemptoristih z gospodom Reš-om, ki je Korošec in slovensko govori. V Čikagi sem se mudil 5 dni in sem veliko mičnega vidil. 13. rožnika sem se odpeljal iz Čikage po Bouslington-Quincy-železnici proti južnemu zahodu. Ko priderdramo do Quincy, do Misisipa, zapustim spet za kratek čas vožnjo in sem se malo počil v Quincy. Tukaj se prepeljem čez Misisipi v parobrodu in se odpeljem po Palmira-Hanibal-železnici do velike reke Misuri v mesto sv. Jožef. Hanibalska železnica je naj bolj nevarna v severni Ameriki. 270 milj daleč so siñe položene po travi in slabo staknjene in prav redko podložene. Ravno je povsod, ali blatno tako, da je joj. Večkrat jim je hlaçon ušel tje po preriji (travniku) in skoraj v tla zlezel. — Veliko nesreč se je zgodilo tam, in zdaj se govori sploh, da naj si vsaki popred napiše zadnjo voljo in potem naj se vsede na voz vo. Ljudje se niso radi vozili po tej železnici, in kaj so modri Amerikani napravili? — Ustanovili so „life-insurance“ (zavarovanje) in vsak popotnik plača 25 sentov. Če se pripeti nesreča, plača družba za ozdravljenje in bolečine, in ce se kdo ubije, dá njegovim ljudém 3000 tolarjev. Jest sem se srečno vozil, akoravno nam je hlaçon hotel večkrat tje po travi jo vdariti. Od Čikage do sv. Jožefa sem se peljal 658 milj daleč. V št. Jok-u sem se spravil na parobrod in se štiri in pol dni in noči vozil po Misuri-u do Omaha-Nebraska Territory proti severu. V Omaha so me že precast. Škof težko pričakovali; zakaj velika je dežela, pa samo 5 duhovnov. 19. rožnika sem došel k škofu, 22. dobil tonsuro, 23. štiri male rede, 24. subdiakonstvo, 26. diakonstvo, 27. mašniško posvečenje, in 29. rožnika sem bral prvo sveto mašo v stolni cerkvi, ktera je pa taka, da se Bogu smili. Mislimo pa letos novo veliko sozidati za 40.000 tolarjev. 1. mal. serp. so me že poslali mil. škof v misijon, 180 milj daleč v divje puste prerije (poljane). Vzel sem mašno opravo v culico, jo privezal na sedlo ter jo mahnil proti severu pri Misuri. — Obiskal in poiskal sem veliko katoličanov in se mudil med njimi poldrugi mesec zmirom popotovaje. Z velikim veseljem so me povsod sprejemali in rekel bi, da se mi je ves čas dobro godilo, če bi le mosquitos (nekakih komarjev) toliko ne bilo. Opikali Opomba. „Danico“ za Vas je naročil v. č. o. Gr. Pf. in 10. avg. so bili poslani od tod vsi listi počemši od 31. jul. Lepa hvala za dopis; prosimo večkrat kaj. Vr

so me, da je bilo strah. Tudi kač ropotač je dosti, ki pa niso čez sežen dolge, vendar bati so jih je treba. Šliši se daleč ropotanje in potem velja: „take care“ — glej in pazi! — Tukaj imamo večino katoličanov, ki znajo samo angleško in zato jo moram tudi jest le po angleško rezati. Najdel sem v misijonu razne jezike in tudi spovedoval po angleško, nemško, francosko, talijansko, češko in tudi po holandsko. Akoravno ne znam večine teh jezikov popolnoma, vendar za silo si pa le pomagam. Najdel sem tudi gluhomutcev, ki so se pa pisavno spovedovali. 20. vel. serp. sem prišel spet k mil. škofu in že v dveh dnevih mi je podelil mestice „Kolumbus“, 100 milj od Omaha proti zahodu. — Dobil sem malo cerkvico, prav novo in še ne prav izdelano, 60 milj daleč imam misijon opravljati na vse štiri strani sveta od svojega mesta. Veliko katoličanov imam, pa so vsi raztreseni. V nedeljo pridejo k maši, eni po 30 milj, to je, 10 ur daleč. Imam malo, lepo hišico in vertec in si kuham ali sam, ali pa grem po hišah, da kaj dobim na zobe. Plačila gotovega nimam nič, ali vendar mi ni nikakoršne sile, vsega imam za potrebo. Nosimo tukaj ravno tako, kakor drugi ljudje, samo črno obleko, in po leti belo suknjo. Nemških katoličanov imam tudi nekaj, ali vsi so vero zgubili, vse je „freigeist“ in „freimavrer.“ V mojo cerkev zahajajo vsi: mormoni, metodisti, protestanje itd. itd. itd., ker tukaj je v navadi, da zahajajo k pridigi brez razločka, bodi si pridigar Peter ali Pavel. Naj bolji katoličani so Irči, naj zanikarniši Francozi. — Čeravno so tukaj premnogotere ločine (sekte), me vendar nihče ne žali; pridige moje jim pa niso všeč, ker jim vselej tudi nekatere besede povem, ki dokazujejo, da le ena je prava vera. — V „Kolumbus-u“ so vsi terdni v premoženju, v veri in omiki pa so zelo revni. Vse bi bilo dobro pri nas, ali večina jih zgubi vero, živé kakor živina, in reva je njih duša! Veliko jih taji, da je nimajo. — Obilno imam dela in veliko bolj spridenih ljudi, kakor so divji Indijani. Skoraj bi rekel, da so divjaki bolj ljudem podobni, kakor pa „freimavrerji.“ Indijanov imamo tukaj vse rujavo, ki niso sicer hudobni, ali vendar se večkrat primeri, da kterege škalspirajo (mu kožo z glave potegnajo). — Vojakov imamo zoper Indijane v Nebraski okoli 20.000, ali vendar so škalspirali divjaki letos precej belih. — 50 milj od „Kolumbus-a“ so na enkrat 20 družin poklali. Ne bili bi sicer tako hudobni, ali vladarstvo pripomore, ker ima vradnike, ki divjake ogoljufajo, če le morejo. Letos nam Indijani zelo žugajo, zato imamo zmirom veliko vojakov pri rokah, kateri so pa še poredniši, kakor Indijani. Brez vsega reda letajo sem ter tje, kradejo, če le morejo, in včasih celo ropajo. — Kolumbus je dozdaj malo mestice in še le 5 let staro. Železnico prav hitro delajo in mislim, da že to jesen se bom lahko v Omaha po nji peljal. Vsak dan gre tukaj skozi 200—300 voz v Kalifornijo in v bližnje nove zaklade, ki so ih ne davno našli. Vse hoče proti zahodu — zlata kopat. Če bo tako, bo Kolumbus v kratkem veliko in bogato mesto. — Več bi vam še lahko pisal, ali časa mi pomanjkuje... Zdravo tedaj, dragi nekdanji součenci! Z Bogom!

Jaka Erlah, misijonar.

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Svitli cesar so 20. kimovca razglasili imeniten razpis ali manifest do svojih narodov. V tem razpisu naznanjujejo, da Njih vodilo ostane nepremakljivo diplom ali cesarsko pismo od 20. oktobra 1860, kterege glavna misel je: mogočno in edino Avstrijo ohraniti in vsem raznim narodom pravico skazovati in varovati. Kako naj bi se to zverševalo, je patent od 26. febr. 1861 določeval, pa v djanji se ni poterdil primernege za dosego te naloge: cesarski namen se ni dopolnil. Velik del cesarstva ni imel zaupanja in še poslancev ni

hotel dajati v državne zборе, med temi zlasti Ogrri in Hrvatje, ki so imeli že poprej prosto vstavo in stare pravice, ter so previdili, da februarjev patent bi jih jim kerčil, ako bi se dali vpreči v njegov jarem. Švitli cesar, kterih geslo je pravica, se hočejo toraj s tema narodoma, to je, z njunimi namestniki ali poslanci z lepo dogovoriti. Predložili bodo zboroma diplomu 20. oktobra 1860 in patent o državnem namestništvu 26. februarja 1861, in ako se primerni dogovori dosežejo, jih bodo potem tudi namestnikom družih svojih dežel v prevdarek predložili. Cesarski diplom nepretresljiv ostane, kakor je zgorej rečeno, državni zbor pa za ta čas prestane in vlada sama bode med tem opravljala take zadeve, ki se odložiti ne dajo. Zdaj je tedaj vse na tem ležeče, da se Ogrri in Hrvatje v zborih, ki se bodo kmali sklicali, z vlado sporazumejo in se k temu, kakor pravijo svitli cesar v svojem razpisu, skažejo „darežljivega“ in „spravnega“ duha.

Ta razpis je veliko veselje zbudil na Ogerskem in med slovanskimi narodi, pa tudi med Nemci, kteri so pravičnih misel in tudi drugim narodom želé, kar sami radi imajo.

„Presse“, stara in mlada pa, in drugi judovski časniki bolj ali manj na glas zdihujejo in solze točijo zavoljo tega razpisa, ki vsim pravico zagotavlja po cesarski besedi: „Jest hočem mir imeti s svojimi ljudstvi.“ Kako rade bi enake mačke avstrijskega blagra grenko pikale razglas, ko bi le ne bile cesarske besede. Tako pa je treba jezik za zobe; le med zobmi se jim strup cedi iz ust. „Presse“ si upa „manifest“ v naj globokejši ponižnosti celo pretresati in pravi, da ni viditi „jasen“ — scheint an Unklarheit zu leiden —, ker ni povedano, če se bodo sklepi namestnikov jutrovih kraljestev predložili v posvet širjemu ali tesnejemu državnemu svetovavstvu, ali pa le samo deželnim zborom. „Politik“ pa meni, da le „Pressi“ ni „jasno“ pred očmi (dass nur die Presse an unklaren Begriffen leidet); kajti, ako je djanje tesnejega državnega svetovavstva za ta čas ustavljeno ali zapkano, tedaj se taisto ne more za stran vstavine prenaraje dogovarjati. — („Prager Ztg.“ meni, da poseben odbor iz deželnih zborov dobi to nalogo.) Neki časniki v Nemcih pa imajo drugo nadlogo: bojé se za „deutsche Mission“ v jutru, in „Voss. Ztg.“ pravi, „dass es nun doppelt der Beruf Deutschlands ist, sich selbstständig zu constituiren und dadurch seinerseits für die Deutschen in Oesterreich und für den Einfluss längs der Donau bis zum Schwarzen Meere, eine feste, natürliche Stütze zu bilden.“

Razne novice. V Milanu so čez 400 ponočnih nepokojnežev na pravdo djali in Milančani imajo zopet mirne noči. Ponočnjaki so vredni, da se jim prav ostri zobje pokažejo, drugač ne jenjajo mirú begati pokojnim prebivcem, ki celi dan delajo in imajo vendar pravico torej ponoči počivati. — O začetku tako nesrečno končanega poljskega rovarstva je bila „Danica“ opomnila, da rovarstvo zoper vlade je vselej pregrešno, da le s pravičnimi pomočki bi se bilo treba Poljakom za pravične tirjatve poganjati. Kakor je bila na Poljskem tako imenovana skrivna vlada, tako se zbirajo zdaj po Irskem in po Ameriki cele velike trume skrivne družbe, ktere družniki se imenujejo „Feniani“, to je, Fenicani, ker se meni, da iz Fenicije so prišli na Irsko prvi prebivavci. Ti Feniani imajo namen, Irsko s silo osvoboditi in od Anglije odtergati; dosegli pa bodo ravno to, kar so ubogi Poljaki s svojim rovarstvom, da jih bodo namreč Angleži še huje tlačili in terli. Že se delajo priprave k zatertju Fenianov. Tlačeni narodi si zamorejo naj

bolj varno in urno s tem pomagati, da v veri in preobladavni oliko npravno moč dobé zoper tlačivce in se po pravem in postavnem potu stanovito in moško pogajajo za svoje pravice. Rovarstvo in rogovilstvo pa je vselej pregrešno. Torej tudi Cerkev Feniane preklicuje. Že se sliši, da kardinalprefekt rimske Propagande je v tem pomenu pisal do škofa v Filadelfii, in vikši škof v št. Ludoviku je prepovedal pokop nekega Feniana s fenianskimi šegami v cerkvi sv. Patricija. Pa tudi naznanil je, da Feniani se ne smejo dopuščati k ss. zakramentom. — Da je Italija v korenini in sercu katoliška in so jo hudobni bezničarji le s svojim vpitjem in zvijačami v oblast dobili, to se kaže zdaj pri volitvah za državni zbor. Ljudje so se zmodrili, so se prepričali, kam jih vladarski ljudje brez vere pogrezvajo in stermoglavijo; torej zdaj katoliške može v tolikem številu volijo in pri volitvah tako zmagujejo, da freimavrarje ne le po Laškem, ampak tudi po družih deželah grabi strah in zgroza. — Sv. Oče so se 13. u. m. povernili s svojega létnika Kastel-Gandolfa v Rim. — Misijonar Veninger pravi, da Amerika se je v bivši vojski vojskovanja naučila, ter je zlasti močna na morji, in na to da se smé zanašati o razporih z drugimi velikimi vladami; njeni oklepniki (oklepno brodovje) so na prvi stopnji med vsimi, in ako se hoče kdo z Ameriko poskusiti, se zamore le na vodi zgoditi. Koliko predstvo za Ameriko! ... Zastran Linkoln-a pravi Veninger, da je bil katoliško keršen in je ostal katoličan v svojih prvih deških letih v kentuški državi. Bivši pa potlej med protestanskimi prijatli in sorodniki v ilinoški državi, se je po zunanje z njimi sklenil, kakor se pogosto v Ameriki godi. V sercu pa je imel zmiraj visoko spoštovanje za katoliško Cerkev in njeno cerkveno vlado, in to čutilo je o vsaki priliki razodel, kolikor koli je premogel v svojih okolišinah. Le samemu Bogu je znano, kaj se mu je snovalo, kaj se godilo v duši ob njegovem dolgem umiranju? Da bi se pač bil Gospod usmilil njegove duše! ... Tudi novega predsednika Johnsona hvali Veninger in pravi, da je Ameriki sreče vošiti zanj, ker njegove načela so zmérne in umne, v stanovitem značaju pa Linkoln-a še prekосуje. Pataglavci *) (parteiigänger) pri njem nič ne opravijo. Že so ga presbiterijani nadlegali, da naj njih zmote izreče za državno vero; Johnson pa o tem ni hotel ne besedice slišati. Te puritanske duše novo-angleških držav so namreč po dokončani vojski že jele žugati: „Nič več sužnosti in nič več papeštva ne“ v zveznih državah, in močno šuškaajo zoper katoliško Cerkev. ... O razširjanji katoličanstva po Ameriki pravi Veninger: Vterjevanje in rast katoliške Cerkve po tem delu sveta razveseljuje amerikanskega misijonarja. Kjer se je pred kaj leti sv. maša brala še v spaženi koči, stojč zdaj pogosto velike cerkve. To napolnuje druge ločine s prečudovanjem in strahom. Umni Amerikanec pa prevdarja, kako božji je značaj ene, in kako čisto človeški značaj družih verskih družb in družbic, in solnce resnice sega čedalje delj in globokeje. — Laška vlada hoče semeniša popolnoma v svoje kremplje dobiti in jih po svoji novi, kaj pa da zveličavni šegi prestrojiti; sama jim učitelje voliti itd. Se ve da, so sv. Oče in pa škofje z njimi takemu samovladnemu ravnanju resno se uperli; pa tacemu protestovanju se premodro posmehuje graska „Tagespošta“ (15. t. m.) in tako-le beseduje: „Dies wird aber den Unterrichtsminister Natoli nicht hindern, in seinem Vorgehen fortzufahren, denn nur durch gründliche Befreiung der Schule von allem Kirchlichen Einfluss kann in Italien eine bessere Volksbildung hergestellt werden.“ Todaj tudi v

Gradcu že smerdi, saj v „tagespoštini“ pisarnici. — Pretekli teden je stopil necega dopoldne mož v naj boljših letih v neko dunajsko gostivnico, bil je pa tako naterkan, da se je komaj v sobo prizibal. Vender mu ga kerčmar še nov polček prinese. Nekaj časa mož pri polču kima, pa kar na enkrat se zverne s stola in — mertev je bil. Vse zdravniško prizadevanje ni nič pomagalo. Pr. — V Brusel-nu bode jel izhajati nov velik katoliški list, „Le Catholique.“ Vrednik mu bode slavni Lud. Veuillot, kateri je te dni tudi v Rimu bil pri sv. Očetu. Papeževa vlada mu je dala zdatnih podpor, pa tudi orleanški škof Dupanloup je neki v to daroval 30.000 frankov in drug bogat katoličan (Hiller) 100.000 fr. — Danes teden, to je 24. u. m., je obhajal kardinal vikši škof nadškofje Fermo, De Angelis, svojo drugo ali zlato mašo. Zlata maša, se vé, je za duhovna naj drajši praznik, kterege se vsi njegovi prijatli vdeležujejo in serčno veselé. Ta praznik spomina mašnika Kristusovega na naj lepši dan, na naj častitljiviši dan njegovega življenja, — na dan, ko je bil povzdignjen nad vse poglavarje in kralje na zemlji, kakor pravi sv. Janez Zlatoust. Do tod bravši to dogodbo v „Unità“ še nisem nahajal ravno kaj čez mero posebnega. Lasje pa so se mi žugali ježiti, ko pridem do besed: „Toda presvetli fermški vikši škof je obhajal ta praznik v ječi! V ječi, v kateri je zapert čez pet lét, brez zadolženja, brez pravde! Ni imel té vtéhe, da bi ga bil obhajal med svojo držino, to je, v sredi svojega duhovstva in svoje čede.“ ... To je divjaštvo vsih divjaštev. Tako, kakor nova Italija, vlada lucifer v peklu! Več ni treba govoriti o teh frejmavrarskih lahunskih trinogih in o „svobodni cerkvi v svobodni državi!“ ... Torinski boljaki, duhovstvo in razne srenje so hodili častitljivemu starčku srečo vošit in so se skušali, kdo bi mu priserčnisi in veči čast skazoval. Kteri tacega ledolžnega starčka in mučenca deržé v ječi, so bolj neusmiljeni mem volkov, tigrov in krokodilov. ... Ali na smertni postelji — tu — tu jim vest pritiska! Mesca mal. serp. je v Neapelnu umerl bivši minister Manna, tovarš Minghetov in Pisanelov, velikih rogoviležev; ta človek je na smertni postelji vse preklical, kar je poprej počenjal v prid rovarstva. Poslednji čas življenja je celo Minghetovi ženi knezinji Kampo-Realski naročil: „Recite svojemu možu, naj naznani prijatlom današnje Italije, da človek na smertni postelji z vse družimi očmi gleda na sedanje reči. Sicer pa sem našel poslednjo dobo svojega življenja veliko tolažbo v tih-le (kaže na pričujoče duhovne) pravih in edinih svojih prijatlih.“ — Angleški in laški časniki so v novo zagnali vriš o skrivni pogodbi med novo-laško vlado in Napoleonom III., da za neke zaméne Piemont odpade Francii. — Učen človek v Rimu je une dni v neki družbi opomnil, da l. 1562 je bila po Laškem enaka suša in čez mero dolga vročina, kakor to leto, in da po prvem deževanju so se izcimile škodljive merzlice z enako kužljivo mertvijo: samo v mestu Neapelnu je bilo umerlo 20.000 ljudi za to merzličnostjo. (Unit. cat.) — Ljudolovski ali demokratiški časnik v Parizu je speval, drug conservativec avstrijske Italije mu je pa pripeval ali sekundiral: da so rimski jezuiti v Fraskatu napravili novi vstav edino in samo za laško boljarstvo (aristokracijo). Zavoljo tega imenovano časništvo pita jezuite za nevednostjo zastran sedanjega časa, z neprevidnostjo itd. Resnica pa je, da v vstav v Fraskatu se jemljó mladenči brez razločka stanú. (Unt. cat.) —

Gode, gode, zmiraj gode laž,

Trosi, trosi brez števila vraž. —

Odkar so bili japonski mučenci tako slovesno razglašeni, se je našlo, da na Japonskem je še keršanstvo, ki se je mislilo, da je čisto zaterto in zgubljeno. Naj pred ko bo moč, bo izvoljen namestnik (vikarij) za to okrajino. — „Times“ naznanuje, da po 4 letih je zopet odrinila prva barka s pavolo iz Amerike v Evropo. — Razni zbori

*) Pataglav se imenuje voz ali druga reč, ki na eno stran omahuje; če je kdo zato kovač besed, ker domačo besedo „per similitudinem“ ali tropiško na drugo podobno okolišino prenese, to naj razločijo „jezikoslovci.“ — naj pa tudi vsim kovačem kladva izmaknejo in vesoljni svet z njimi pobijejo.

se bodo pričenjali vsi zapored, deželni 23. listopada, ogerski deželni 10. grud., hervaški že 12. listopa. — „Volksfreund“ popisuje silne dušne nevarnosti na barkah za tiste, ki se v Ameriko prepeljujejo v velikih trumah. Nesramnost in zapeljivost je brez mere in kraja. V Ameriki sami pa, pravi, v eni človeški starosti, tedaj v kacih 30–40 letih, polovica izselcev vero zgubi. — Neki brodnar v Podskali je gerdo Boga zaklel, ker ni dežja in je torej majhna voda. Popoldan so ga našli mrtvega, mrtvud ga je bil zadel ravno, ko so mu hotli naznaniti, da je zavoljo preklinjanja pri policiji zatožen. —

Méd in pelin.

Proti koncu avgusta in v začetku septembra so učeni možje v Berni na Švicarskem močnik kuhali. Imeli so zbor v prid „občinskih ved“ ali učenost, taci namreč, ki jih satan že skorej 2000 lét seje, da bi spodmaknil skalo, na katero je Kristus svojo cerkev zidal. V tem shodu namreč so očetje framasoni, freimavrarji, mavtarji ali bezničarji slovesno oznanovali brezboštvo ali ateizem pod zagrinjalom, da naj se loči cerkev od države in vera od pravosti ali čednosti. Bezničar Edgard Quinet, ki ni bil sam pričujoč, se je z bezničarskim pastirskim listom pričujočega storil, v katerem kriči, da vse versko učenje naj se prežene iz odreje mladosti. Ti gospodje bezničarji pa niso veliko manj berlavi, kakor je očanec šantavi satan sam, kateri že toliko sto in sto lét s svojo bučo buta v Petrovo skalo, — si jo vsakikrat razbije, pa še s kervavo čepinjo in preden mu odbiti rogovi v novo zrastejo, zopet v skalo telebá! Ti možje pa, kakor meni „Unita“, se niso rotili le samo zoper Cerkev, ampak tudi zoper vladarje, kateri do čistega v njih rog ne trobijo. Tudi Napoleonu III so gorko kurili. Drugo leto v septembru so odmenili v Torinu svojo učeno kramo razkladati. Septembrovanje za Laško nima dobrega pomena. Torej kliče „Unita“: „O ubogi, zares septembrovani Torin!“. Vse drugučno učenost so oznanovali učeni, zbrani une dni v Trieru. Vsak v Berni zbranih, pravi „Unita“, se usti: Vednost sem jest! Tedaj, kar ni jest, to ni vednost. V Trieru pa je vsak učenjak svoj lastni prinesek daroval občinstvu, in vednost vsacega je vednost vsih.

Vlada, cerkev, narod — ti trije morajo enih misel biti, potlej je naravno stanje in sreča; brez tega pa je nenaravnost, anomalija, kakor n. pr. na Laškem in drugod, zlasti pa ravno ta trenutek na Španjolskem. Vlada ondi je novo naropano Italijo poterdila od svoje strani, narod in cerkev pa s celim srcem temu nasprotvata. Katoliški časniki zbirajo upore, ali proteste, katerih toliko prihaja, da jih že ne morejo nasproti natiskati. Serčni časnik „Pensamiento“ je bil namenil za mali Šmaren več pol imén razglasiti, bil pa je naval tolik, da tiskarstvo ni moglo zmagati in odložiti se je moglo, da se drugo pot polno razglasi. Naj večji zadržek te potrebne edinosti so sedanji čas mnogi freimavarski in mnogi judovski časniki, ki motijo vlado, narod in cerkev, zato ker do nobene teh moči niso odkritoserčno vdani, večji del pa cerkev čertijo, za narod sami sebe imajo, ali pa enemu delu vse naklanjajo, drugega tajé, obrekujejo in mu k večjemu drobtine privošijo, ki drugemu z mize padajo. — vlado pa išejo z velikim vpitjem, s hlimbo, lažmi in potuho preslepiti, da bi z njimi v en rog trobila. Tako dela hudobno čašništvo anomalijo v državi, podpluje razpor med vlado, cerkvijo in narodom, in pa večji del tako prekanjeno, da ga še postava ukrotiti ne more.

V nekem južnem českem mestu je stara navada, da stare ženske mesto pometajo, ali neki za starim primérno — piškavo plačo, ali pa zato, da smejo po mestu beračiti, to ni zapisano. Toliko pa se zdi „Budivoju“, da stare žene bi se tega dela rade znebile, torej so pri policiji prošnjo vlo-

žile, naj bi jih te dolžnosti rešila. Svetvale so pa ob enem staruške, kako bi se ta reč dala zanaprej opravljati brez truda in brez stroškov: v dan ko se ima pometati, naj policijski komisar zabrani in prepové, da naj se ne hodi ne pod ostreškom in ne po plošnjaku ali trotoaru, in stare žene svoje čast in poštenje zastavljajo, da v prihodnje bodo mlade „dame“ lepše pometale ulice, kakor pa se je dosihdob godilo; zraven tega pa se bodo tudi še občinski stroški zmanjšali. — Prošnja ni še rešena, sliši se pa, da vradnija utegne prej dati zapoved, naj se hodi po sredi ulic, kakor pa, da bi skerbela za snago mesta po upornih staroženkah. — K vsemu temu bi morebiti ne bila od več opomba, da v predolgi obleki utegne sicer tudi nečimernost tičati, kakor v vsaki reči, vendar pa taka obleka saj za čednost ni spotikljiva in je stokrat spodobniša, kakor pa tista kratka „pajacasta“ naprava, zlasti pri mlajših dekličih, ki bi človek prej mislil, da ima pred seboj komedijantovke ali zamurke, kakor pa otroke olikanih staršev. Zviranje in pačenje v tej reči je brez konca in kraja, in kar je nezmernega in nespodobnega, kar čisto oko in pravno čutilo žali: naj so si starši svésti, da ni brez greha!

Iz Ljubljane. Bogoslovške šole se prično 9. t. m. — Vegatovo slovesnost so svetično obhajali 26. u. m. v Zagorici vpricho slovenskih veljakov in velike množice ljudstva. Maševal in govoril v cerkvi je g. dekan in poslanec g. Toman; pred rojstno hišo Vegatovo pa gg. dr. Bleiweis, dr. Toman in fajm. Huber. —

V Terpinovi založbi je prišel na svetlo „Angel varh“, molitvene bukve v čisti slovenščini. Ta lična knjiga je natisnjena za moški spol posebej in za ženskega posebej in obsega navadne potrebne molitve in veliko pesem. Spisal jo je g. Ant. Lésar, katehet c. k. realke v Ljubljani.

Duhorske spremembe.

V ljubljanski škofii. Naslednji gg. so prestavljeni in postavljeni: Jan. Judnič, iz Podzemelja v Polom za ministr.; — Rajm. Kalan iz Dolenje vasi v Podzemelj; — Prim. Jan. iz Kočevja v Dolenjo vas; — Jan. Ažman, novoposv., v Kočevje za duh. pom., benef. in katehta; — Jan. Juvanec, iz Čemšenika v Česnjice za ministr.; — Henr. Zagorjan iz Šentvida pri Cirk. v Čemšenik; — Damij. Pavlič, novoposv., v Šentvid pri Cirk.; — Ant. Zorman iz Senožeca na Selo na Dol. za ministr.; — Fr. Legan iz Sele v Senožec; — Šim. Jalen, novoposv., v Sele; — Mat. Kulavič z Rake v Šentvid pri Zat.; — Val. Šarabon iz Čerkelj na Rako; — Lor. Bergant, novoposv., v Čerklje; — Jan. Janša iz št. Jurja pri Svib. v Šmartin pri Litji za benef. in duh. pom.; — Mih. Mogolič, novoposv., v Šentjuri; — Mat. Jereb iz Šmartna pri Lit. v Soro; — Boštj. Čebašek iz Sore v Čatež; — Mih. Kotnik iz Čateža v Dob; — Fr. Bogataj iz Doba v Kamnik; — Mat. Kadunec, novoposv., v Vinico; — Anton Osana, novoposv., za duhov. pom. v Črni verh; — Šim. Lovšin iz Dobernič v Bloke; — Ant. Rozman iz Blok v Dobernič; — Jan. Berčič iz spod. Idrije v Poljane pri škof. Loki; — Bl. Šoklič novoposv., v spod. Idrijo; — Matej Jereb, sem. duh., za duh. pom. v Kočevje. — Kamnogiška duhovnija je podeljena g. Lor. Berniku, duh. pom. na Vačah.

Dobrotni darovi.

Gosp. mis. Pircu za vozilo. G. J. P. 1 velik križavec. — Neka dobronica 3 stare dvajsetice, 1 st. petico in 7 po 25 ukr. — Neka pobožna devica zročila v poslednji volji 50 gld. — Preč. g. J. V. 2 gld.

Za afrik. mis. Neka dobronica 1 gld: